



Yazar/Author

Alp Şahin ÇİÇEKLİOĞLU*, Aslıhan AKSU**

Makale Adı/Article Name

İnternet Haber Sitelerinde HPV Aşısı ve Rahim Ağzı Kanseri Haberleri Üzerine Bir İçerik Analizi

A Content Analysis on HPV Vaccine and Cervical Cancer News on Internet News Sites

ÖZ

Rahim ağzı kanseri dünya genelinde azımsanmayacak düzeyde görülmeye ve önemli bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir. Rahim ağzı kanserine ve bu hastalığı önlemeye yönelik geliştiren HPV aşısına ilişkin bilgi ve tutumların şekillenmesinde, konuya ilişkin haberler önemli bir etkiye sahiptir. Bu çalışmada, Türkiye'deki internet haber sitelerinde rahim ağzı kanseri ve HPV aşısı ilişkin haberlerin sıklığını, dağılımını ve içeriğini analiz etmek amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini, Similarweb verilerine göre en çok ziyaret edilen altı haber sitesinden (Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Sabah, NTV ve Mynet) oluşmaktadır. Veriler, Nisan 2023 ile Nisan 2024 tarihleri arasında "HPV Aşısı" ve "Rahim Ağzı Kanseri" anahtar kelimeleriyle tarama yapılarak toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Bulgular, en fazla haberi Cumhuriyet Gazetesi'nin yayınladığını göstermiştir. Haber içeriklerinin ağırlıklı olarak "Hastalık Hakkında Uzman Görüşü" kategorisinde yoğunlaştığı ve yayın sıklığının Ocak 2024'te en üst noktaya geldiği belirlenmiştir. Bu önemli halk sağlığı sorununun ve bu hastalıktan korunmada etkili olan bir yöntem olarak değerlendirilen HPV aşısının medyadaki görünürlüğünün sınırlı olduğunu (89 haber) ampirik verilerle ortaya koyan bu çalışma, Türkiye'deki dijital sağlık haberciliği literatürüne özgün bir katkı sunmaktadır

Anahtar Kelimeler: HPV aşısı, rahim ağzı kanseri, kadın sağlığı, internet haber siteleri, sağlık iletişimi

ABSTRACT

Cervical cancer continues to be seen at a significant level worldwide and remains an important public health issue. The news related to cervical cancer and the HPV vaccine developed to prevent this disease has a significant impact on shaping information and attitudes about the subject. This study aimed to analyse the frequency, distribution and content of news articles related to cervical cancer and the HPV vaccine on Turkish news websites. The study sample consisted of the six most visited news sites (Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Sabah, NTV, and Mynet) according to Similarweb data. Data was collected by searching for the keywords "HPV Vaccine" and "Cervical Cancer" between April 2023 and April 2024 and analyzed using content analysis methods. The findings showed that Cumhuriyet Newspaper published the most news stories. It was determined that the news content was predominantly concentrated in the "Expert Opinion on the Disease" category and that the frequency of publication peaked in January 2024. This study, which empirically demonstrates that there is limited visibility in the media (89 news items) of this important public health issue and the HPV vaccine, considered an effective method of protection against this disease, makes a significant contribution to the literature on digital health journalism in Türkiye.

Keywords: HPV vaccine, cervical cancer, women's health, internet news sites, health communication

* Öğr. Gör. Dr., Mersin Üniversitesi, Rektörlük Basın ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü, alpsahinciceklioglu@gmail.com

** Dr. Öğr. Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı,

aslihanaksu1@hotmail.com

Extended Abstract

Purpose: The aim of this study is to analyse the frequency, distribution and content of news articles related to cervical cancer and the HPV vaccine on Turkish news websites.

Design and Methodology

In this study, news items containing the keywords "HPV vaccine" and "cervical cancer" published on the top six most clicked news websites in Türkiye between April 2023 and April 2024 were analyzed. The population of the study consisted of Internet news websites in Türkiye. In the light of the data obtained from the similarweb Web measurement site, the sample was determined as Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Sabah and other (NTV - Mynet), which are the top six most clicked Internet news sites. Although Sözcü, Ensonhaber, Sondakika.com, Habertük and Haberler.com, Haber7.com were among the most clicked news websites, they were excluded from the sample because they published less than 10 news when searched with the specified keywords and their archives could not be searched. The NTV and Mynet news sites, on the other hand, were included in the sample as an integrated category to preserve data diversity, as they met the minimum criterion of 10 news items when evaluated cumulatively, despite their open archive access and limited number of news items on an individual basis. The research technique used in the study is content analysis based on the classification of a text according to determined categories.

Findings

As a result of the study with the keywords "HPV aşısı (HPV vaccine)" and "Rahim Ağzı Kanseri (Cervical Cancer)", it was concluded that 89 news items were published in Cumhuriyet, 39 in Sabah, 16 in Milliyet, 13 in Other News Websites (NTV and Mynet) and 11 in Hürriyet. The data obtained from internet news sites were categorised into 11 news categories: 'Disease Case News', 'Expert Opinion News About Vaccine', 'Vaccine Access News', 'Awareness News About Vaccine', 'Scientific Research News About Disease and Vaccine', 'Expert Opinion News About Disease', 'Awareness News About Disease', 'Magazine News About Disease and Vaccine', 'Political News About Disease and Vaccine', 'Police-Court News About Disease and Vaccine', 'Agenda News About Disease and Vaccine'. When the categories of news items were analysed, it was found that the category of "Expert Opinion on the Disease News" ranked first (44 news items) and the category of 'Awareness News About Disease' ranked second (24 news items). Finally, it was found that the highest number of news items (39 news items) with the identified keywords were published in January 2024.

Research Limitations

This study has several limitations. Only the most frequently clicked Internet news sites were examined in the study and therefore the results may not be generalizable to all Internet news sites. As is often the case with this type of research, it is difficult to draw general or comprehensive conclusions from a descriptive study. However, generalizing the results was not the aim of this study, but rather to stimulate reflection on one aspect of publicizing HPV vaccination and cervical cancer. Furthermore, despite the strategies used to strengthen credibility, another limitation of the study was the possibility that researchers' biases may have influenced the data or analysis.

Implications

This study provides important insights into the role of digital news media in shaping public awareness and perceptions of cervical cancer and HPV vaccination. The findings show that news sites give extensive coverage to expert opinions in the media and emphasize the importance of accurate and evidence-based reporting in the field of health communication. Cumhuriyet published the largest number of stories, while other leading media outlets paid significantly less attention to the issue. This uneven distribution suggests that public access to critical health information may be influenced by editorial priorities, potentially affecting vaccine awareness and acceptance among different segments of society.

The study also reveals a temporal trend in reporting, peaking in January 2024. This pattern suggests that media interest in the HPV vaccine and cervical cancer appears to be event-driven, influenced by policy changes, awareness campaigns or emerging research. Future research should investigate the factors driving

media attention and their impact on public behavior. From a policy perspective, these findings highlight the need for collaborative efforts between health authorities and media outlets to ensure consistent and balanced coverage of HPV vaccination. Strengthening media literacy and promoting responsible health journalism can increase the effectiveness of digital platforms in public health education and ultimately contribute to higher vaccination rates and improved cancer prevention strategies.

Originality Value

This study was the first known study to analyze the coverage of HPV vaccination and cervical cancer in digital news media in Türkiye. The study makes an important contribution to the field of health communication by using content analysis on the most visited online news platforms to determine the prevalence of key trends, expert opinions and scientific research on the topic, as well as inequalities in media coverage. Given the high prevalence of HPV and cervical cancer today, the findings of the study are valuable for policy makers, health communicators and media professionals in designing more effective public health campaigns. This research highlights the critical role of digital journalism on public health and emphasizes the need for responsible reporting practices. It also provides a foundation for future research on media influence in health communication.

Giriş

İnternet, sahip olduğu özellikler ile birçok alanı olduğu gibi gazetecilik/habercilik alanını da derinden etkilemiş, haber üretim ve tüketim pratiklerini değişime uğratmıştır. İnternet gazeteciliği de etkileşim, çoklu ortam ve bağlantılı metin gibi özellikleriyle diğer gazetecilik pratiklerinden ayrılmıştır (Deuze ve Paulussen, 2002). Böylece gazete, sadece bayiden alınabilen bir ürün olmaktan çıkmış ve İnternet üzerinden de ziyaret edilebilme imkânına kavuşmuştur (Birsen, 2005) İnternet haberciliği ile birlikte haber tüketicisi ve üreticilerinin zaman ve mekân sınırlılıkları ortadan kalkmış, tüketiciler çok daha kısa süre içerisinde haber içeriklerine ulaşabilir olmuşlardır.

İnternet haberciliği, pek çok tematik kategoride haber içeriklerini kullanıcılara sunmaktadır. Sağlık alanındaki haberler de bu içerikler arasındaki en önemli kategorilerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsan sağlığını merkeze alan, sağlığın korunup geliştirilmesi, hastalıkların tanı veya tedavilerine yönelik bilgilendirme işlevi gören, sağlık sistemleri ve politikalarıyla alakalı içerikleri konu edinen, sağlık sektöründeki yenilikleri ve bilimsel gelişmeleri aktaran haberler sağlık haberleri kapsamında ele alınmaktadır (Yıldırım, 2013). Sağlık alanında da kanserler ile ilgili haberler İnternet haberciliğinde önemli bir yer edinmektedir. Kadınların üreme organlarından kaynaklanan kanserleri içeren jinekolojik kanserler ise Türkiye’de ve dünyada yüksek sakatlık ve ölüm oranlarına sahip kanser türlerindedir. Jinekolojik kanserler diğer kanserler gibi yaşamı tehdit etmesinin yanında kadınları pek çok farklı yönden etkilemektedir (Spagnoletti vd., 2022). Küresel Kanser Gözlemevi platformunda yer alan Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı dünya genelinde görülme sıklığı en yüksek olan jinekolojik kanserin rahim ağzı (serviks) kanseri olduğunu (görülme sıklığı 100.000 kadında 14,1) açıklamıştır (Ferlay vd., 2024). Türkiye’de ise rahim ağzı kanseri, jinekolojik kanserler arasında üçüncü sırada olsa da görülme sıklığı (100.000 kadında 5,2) ile önemli bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020).

Rahim ağzı kanseri vakalarının neredeyse tamamı, İnsan Papilloma Virüsü (HPV) enfeksiyonu nedeniyle ortaya çıkmaktadır (Bedell vd., 2020). HPV enfeksiyonunu önlemenin en önemli yolunun aşılama olduğu bilinmektedir. Günümüzde dünya çapında Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından onaylanmış 6 koruyucu HPV aşısı bulunmaktadır. Aşıların özellikle yüksek riskli HPV tipleri olan 16 ve 18 enfeksiyonunu önlediği kanıtlanmıştır. Buna ek olarak bu aşılar HPV’nin neden olduğu rahim ağzındaki kanser öncesi oluşumlarda da oldukça etkilidir (Özler vd., 2021). Aşılar, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından önerilmekte ve ülkemiz de dâhil olmak üzere birçok ülkede kullanımı onaylanmıştır.

İletişim ve sağlık bilimleri literatürü incelendiğinde, dijitalleşmenin sağlık haberciliği üzerindeki etkilerini ele alan araştırmaların son yıllarda önemli bir ivme kazandığı görülmektedir. Özellikle 2020 yılı ve sonrası dönemde yoğunlaşan bu çalışmaların büyük çoğunluğu, küresel bir kriz olan COVID-19 pandemisi ve bu süreçte ortaya çıkan 'infodemi' (bilgi kirliliği) olgusu etrafında kümelenmiştir. Örneğin uluslararası literatürde Casero-Ripollés (2020) ile Cinelli ve diğerleri (2020), dijital sağlık iletişimini doğrudan pandemi sürecindeki kriz yönetimi ve sosyal medyadaki bilgi yayılım hızı üzerinden analiz ederken; Tandoc Jr. ve diğerleri (2020) ile Toff ve Kalogeropoulos (2020), odaklarını daha çok dijital habercilikteki güven erozyonuna ve haberden kaçınma davranışlarına çevirmişlerdir. Benzer şekilde Türkiye literatüründeki güncel çalışmalar da dijitalleşmeyi genellikle genel sağlık iletişimi süreçleri (Gencer vd., 2019), pandemi haberciliğindeki etik sorunlar (Maden, 2020) veya sağlık iletişiminde yanlış bilgi (Büyükaşar, 2022) gibi makro çerçeveler üzerinden tartışmıştır.

Öte yandan, spesifik olarak HPV ve Rahim Ağzı Kanseri özelinde yapılan güncel araştırmalar incelendiğinde ise; çalışmaların medya içeriğinden ziyade, daha çok bireylerin aşya yönelik bilgi, tutum ve farkındalık düzeylerini ölçmeye odaklanan tıbbi ve davranışsal araştırmalar olduğu görülmektedir (Yılmaz vd., 2021; Büyük ve Çıtak Bilgin, 2023; Özler vd., 2021). Sağlık haberciliğinin dijital dönüşümünü ve ticarileşmesini ele alan çalışmalar (Even vd., 2024; Briggs ve Hallin, 2024) mevcut olsa da; kadın sağlığı ve koruyucu hekimlik açısından hayati öneme sahip olan HPV aşısı konusunu, sosyal medya veya televizyondan ayrı olarak, internet haber siteleri özelinde inceleyen kapsamlı bir içerik analizine rastlanmamıştır.

Bireylerin algı ve tutumları üzerinde medyanın yadsınamaz derece önemli bir etkisi bulunmaktadır. Bu noktada rahim ağzı kanseri ve HPV aşısı ile ilgili haberlerin İnternet haber sitelerinde nasıl sunulduğu konusu büyük bir önem arz etmektedir. Bu kapsamda çalışma; literatürdeki pandemi odaklı yoğunlaşmayı aşarak rutin ve süreklilik arz eden bir halk sağlığı sorunu olan Rahim Ağzı Kanseri'ne odaklanması, mevcut HPV çalışmalarının aksine sadece bireysel bilgi düzeyini değil, bu bilgiyi inşa eden medya içeriklerini analiz etmesi ve Türkiye'deki en çok ziyaret edilen dijital haber platformlarının konu ile ilgili yayın politikalarındaki farklılaşmayı güncel verileriyle ortaya koyması bakımından literatürdeki boşluğu doldurmayı hedeflemektedir. Çalışmada Web ölçümleme sitesi Similarweb üzerinden elde edilen veriler doğrultusunda Türkiye'de en çok tıklanan İnternet haber siteleri olan Hürriyet, Milliyet, Sabah, Cumhuriyet, NTV ve Mynet'in Nisan 2023 – Nisan 2024 tarihleri arasındaki yayınladıkları rahim ağzı kanseri ve HPV aşısı ile ilgili haberlerinin sunumu ele alınmıştır.

1. İnternet Gazeteciliği ve Sağlık Haberciliği

İnternet gazeteciliği en yalın haliyle, geleneksel haber toplama pratikleri kullanılarak kamunun internet vasıtasıyla bilgilendirilmesi olarak tanımlanabilmektedir (Dilmen, 2003). İnternet gazeteciliği, geleneksel medyanın tüm olanaklarını kapsamasının yanında etkileşimlilik, isteğe bağlı erişim imkânı, kullanıcı kontrolü ve uyarılma gibi geniş yelpazede yeni imkânlar da sunmaktadır (Pavlik, 2013). Pavlik'e göre İnternet gazetelerindeki haber içeriği üç farklı aşamada gelişmektedir. İlk aşamada İnternet gazetecileri haber kuruluşlarından elde ettikleri haber içeriklerini yeniden yayınlar ya da amaçlarına uygun hale getirir (Web 1.0 dönemi); ikinci aşamada orijinal içerik oluştururlar ve bu içeriği interaktif olarak desteklerler (Web 2.0 dönemi); yeni yeni gelişen ve çok az sayıdaki İnternet haber sitesinin geçtiği üçüncü ve son aşamada ise haber tüketicisi sadece haberi okumakla kalmaz aynı zamanda içerisine girer (Web 3.0 dönemi). Bu durum, daha bağlamlı bir haber bülteni oluşmasına imkân tanımaktadır.

İnternet gazeteciliğinin ortaya çıkmasındaki en önemli faktör, internetin teknik açıdan bakıldığında hızlı ve ucuz bir iletişim aracı olmasıdır. Yazılı ve görsel medyaya kıyasla daha az masraflı ve çok daha işlevli bir alan sunan İnternet gazeteciliği giderek önemini artırmaktadır. Araştırma sonuçları da göstermektedir ki (Newman vd., 2023) haber tüketimi günümüzde daha çok dijital kanallar üzerinden gerçekleşmektedir. İnternet haberciliğinde haberin toplanmasından sunumuna ve tüketimine kadarki süreçler, teknolojinin hızıyla paralel olarak sürekli bir dönüşüm içerisinde. Bu dinamik yapı, sektöre dair yapılan sınıflandırmaların hızla eskimesi riskini

beraberinde getirirse de, literatürde Hollandalı gazetecilik akademisyeni Mark Deuze'nin (2003) sınıflandırması hâlâ temel referans noktası olarak kabul görmektedir. Bunun temel nedeni, Deuze'nin sınıflandırmasını geçici teknolojik araçlar üzerine değil; etkileşimsellik ve editoryal içerik gibi gazeteciliğin değişmeyen ontolojik eksenleri üzerine kurmuş olmasıdır. Dolayısıyla bu sınıflandırma, günümüzün karmaşıklaşan yeni medya ortamında da internet gazeteciliğinin ana akım ve alternatif formlarını analiz etmek için geçerli bir kuramsal zemin sunmaktadır. Deuze, internet gazeteciliğini ana akım haber siteleri, dizin ve kategori siteleri, eleştiri ve yorum siteleri ile paylaşım ve tartışma siteleri olarak dört gruba ayırmaktadır.

Bu sınıflandırmalar içerisinde en çok ana akım haber siteleri günümüzde faaliyet göstermektedir. İnternet gazeteciliği haber tüketicileri için pek çok olanak da tanımaktadır. İnternet haberciliğiyle haber tüketicileri habere daha hızlı erişebilmekte, zaman ve mekân kısıtlamasına takılmamakta, etkileşim imkânına sahip olmakta, haberlere ilişkin detaylı bilgilere kolayca ulaşabilmekte, kişiselleştirilmiş bir haber akışına sahip olabilmekte ve geçmiş haber içeriklerine erişebilmektedir. İnternet haberciliğinin tüketicilere sunduğu hız, erişilebilirlik ve kişiselleştirme olanakları literatürde geniş yer bulsa da bazı çalışmalar da bu teknolojik imkânların yarattığı yapısal sorunlara ve enformasyon düzensizliğine odaklanmaktadır. Özellikle 2020 sonrası literatürde, dijital medyadaki hız baskısının ve tık odaklı (clickbait) üretim pratiklerinin, gazetecilikte güven erozyonuna ve dezenformasyonun hızla yayılmasına zemin hazırladığı vurgulanmaktadır (Tandoc Jr. ve diğerleri, 2020). Ayrıca algoritmik kürasyonun sunduğu kişiselleştirme vaadinin, kullanıcıları farklı görüşlerden izole ederek dijital kutuplaşmayı derinleştirdiği ve sosyal medya platformlarında yankı odalarını yeniden ürettiği ampirik bulgularla desteklenmektedir (Cinelli ve diğerleri, 2021). Dahası, okuyucunun maruz kaldığı aşırı enformasyon yükünün (infodemi), günümüzde tüketicilerin bilinçli olarak haberden uzaklaşması anlamına gelen haberden kaçınma davranışını tetiklediği görülmektedir (Newman vd., 2023; Toff vd., 2020). Bu bağlamda güncel internet haberciliği, sunduğu fırsatlar kadar, yarattığı bu yeni nesil tüketim krizleri ekseninde de eleştirel bir değerlendirmeye tabi tutulmalıdır.

Özellikle COVID-19 pandemisiyle birlikte internet medyasının gündem belirleme süreçlerinde merkezi bir konuma yerleşen (Casero-Ripollés, 2020) sağlık haberciliği ise; bireyleri bilgilendirmek, kamu sağlığına dönük eğitim faaliyetlerine katkıda bulunmak, bilimsel gelişmeleri paylaşmak, sağlık alanında topluma doğru, güncel ve kullanılabilir bilgi sağlamak gibi işlevlere sahiptir. Bu işlevler, sağlığın gelişimine katkı sunmak ve sağlık davranışlarını oluşturmaya dönük faaliyetleri içeren habercilik pratikleridir. Sağlık haberciliği, sağlık profesyonelleri ve toplumun tüm kesimleri olmak üzere iki alanı kapsamaktadır (Sunguay, 2023) Sağlık profesyonellerine yönelik haber içerikleri bilimsel tıp dergilerinde veya gazetelerde yer alırken; halka yönelik haber içerikleri ise İnternet haber sitelerinde, gazetelerde, radyo veya televizyon programlarında yer alan sağlık haberlerinden oluşmaktadır.

Haber üretimi ve yayınlama süreçleri, medyanın temel işlevleri arasındadır. Medya bu işlevi yerine getirirken, kamuoyunun fikirlerini şekillendirmenin yanı sıra aynı zamanda yansıtmaktadır. Bireyler de sağlık bilgilerinin önemli bir kısmını medyadan almaktadırlar. Sağlık alanında üretilen haber içeriklerinin medya aracılığıyla iletilmesi, kamu sağlığını ilgilendiren bir konuyla alakalı farkındalık oluşmasında ya da o sorunla ilgili bireylerin harekete geçmesini sağlamada bir etken olarak görülmektedir. Ne var ki medyanın sahip olduğu bu kamusal etki gücü, sağlık sektörünün ekonomi-politiğinde yaşanan dönüşümlerle birlikte farklı bir boyuta taşınmıştır. Özellikle 1980'li yıllardan itibaren küresel ölçekte uygulanan neoliberal politikalarla başlayan süreçte sağlık hizmetlerinin ticari bir 'meta'ya dönüşmesi, güncel literatürde sağlık sektörünün piyasa dinamiklerine tam teslimiyeti olarak yorumlanmaktadır (Gönç, 2017). Dijitalleşmeyle birlikte hız kazanan bu piyasalaşma süreci, sağlık kuruluşları arasındaki rekabeti sanal ortama taşımış; medya ise bu yeni düzende hastalara ulaşmak için kullanılan stratejik bir dijital pazarlama aracı konumuna gelmiştir (Gencer vd., 2019). Sağlık sektöründeki bu ticari eksen kaymasının habercilik pratiklerine yansması, sağlık haberlerinin kamusal bilgilendirme işlevinden uzaklaşarak tık odaklı (clickbait) ve reklam içerikli bir yapıya evrilmesine neden olmuştur (Even vd., 2024). Dolayısıyla, tıp etiği ile medya etiği arasındaki sınırların bulanıklaştığı

bu süreç, hem ticarileşen sağlık sektörüne hem de bu ticari yapının sözcülüğünü üstlenen sağlık haberciliğine yönelik güncel etik tartışmaların merkezini oluşturmaktadır (Ayaz, 2021; Briggs ve Hallin, 2024).

Sağlık haberciliği gibi insan hayatına doğrudan etki eden bu hassas alan, medya profesyonellerine içerik üretiminde yüksek bir etik sorumluluk ve uzmanlaşma zorunluluğu yüklemektedir (Atabek vd., 2013). Nitekim günümüzde dijital platformlar ve sosyal medya aracılığıyla sağlık içeriklerinin kontrolsüzce yayılması ve popülerleşmesi (Maden, 2020), yanlış bilginin halk sağlığı üzerinde yaratabileceği tahribat riskini artırmaktadır. Bu nedenle sağlık haberciliği, sıradan bir içerik üretim süreci olarak değil, evrensel standartlara dayalı sistematik bir disiplin olarak ele alınmalıdır.

Bu bağlamda, sağlık haberlerinin kalitesini ve güvenilirliğini sağlamak adına küresel ölçekte kabul gören Sağlık Gazetecileri Derneği (Association of Health Care Journalists - AHCJ) tarafından belirlenen evrensel ilkeler, literatürde temel başvuru kaynağı olarak kabul edilmektedir (AHCJ, 2024). Bu evrensel standartlara göre nitelikli bir sağlık haberinin taşınması gereken temel özellikler şunlardır:

- **Kanıt Dayalılık:** Haber, anekdotlara veya kişisel görüşlere değil, hakemli ve kanıtlanmış bilimsel verilere dayandırılmalıdır.
- **Bağımsız Uzman Görüşü:** Haberde sadece araştırmayı yapanın değil, konuyla çıkar çatışması olmayan bağımsız uzmanların görüşlerine de yer verilmelidir.
- **Risk ve Fayda Dengesi:** Yeni bir tedavi veya ilaçtan bahsedilirken sadece 'mucizevi' faydalar değil, olası yan etkiler ve riskler de (mutlak ve göreceli verilerle) açıkça belirtilmelidir.
- **Çıkar İlişkilerinin Araştırılması:** Habere konu olan araştırmacının veya uzmanın finansal bağlantıları şeffaflıkla okuyucuya sunulmalıdır.
- **Sansasyonellikten Kaçınma:** 'Çığır açan', 'mucize', 'kesin çözüm' gibi abartılı ve umut tacirliği yapan ifadelerden uzak durulmalıdır.
- **Kamu Yararı:** Yapılacak haberler, sağlık endüstrisinin veya kurumların değil, halkın yararını gözetmelidir.

Görüldüğü üzere sağlık haberciliği, tıp etiği ile medya etiğinin kesişim noktasında, ciddi bir editöryal süzgeç gerektiren uzmanlık alanıdır. Toplumun sağlık okuryazarlığını doğrudan etkileme gücüne sahip olan bu alanın, belirtilen evrensel ilkeler çerçevesinde yapılandırılması hayati önem taşımaktadır.

2. Rahim Ağzı Kanseri ve HPV Aşısı

Kadınların üreme organlarından kaynaklanan kanserleri içeren jinekolojik kanserler, Türkiye'de ve dünyada yüksek sakatlık ve ölüm oranlarına sahip kanser türlerindedir. Jinekolojik kanserler diğer kanser türleri gibi yaşamı tehdit etmesinin yanında kadınları pek çok farklı yönden etkilemektedir (Spagnoletti vd., 2022). Literatürde jinekolojik kanser tanısının kadınların cinsel işlevlerine, beden imajlarına, benlik saygılarına ve üreme yeteneklerine belirgin olumsuz etkisi olduğu belirtilmektedir (Chen vd., 2021; Teo vd., 2018; Wilson vd., 2021). Jinekolojik kanserlerden biri olan rahim ağzı kanseri dünya çapında tüm jinekolojik kanserlerin %50'sinden fazlasını oluşturmaktadır (Torre vd., 2017).

Rahim ağzı kanseri en sık olarak HPV enfeksiyonu nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Cinsel ilişkinin erken yaşta başlaması ve çok sayıda cinsel partnerin olması HPV enfeksiyonu için bilinen en sık risk faktörleridir (Zhang vd., 2020). HPV dünyada cinsel yolla bulaşan en yaygın ve hem erkeklerde hem de kadınlarda HPV ile ilişkili kanserlere yol açabilen bir enfeksiyondur (Szymonowicz ve Chen, 2020). HPV'nin bilinen 200'den fazla türü vardır ve bu türler kansere neden olma potansiyellerine göre düşük veya yüksek riskli olarak sınıflandırılmaktadır. Rahim ağzı kanseri vakalarının yaklaşık %70'i, yüksek riskli olan HPV tip 16 ve 18 nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Rahim ağzı kanseri her ne kadar yaygın olarak görülse de erken tanı durumunda tedavisi mümkün olan bir kanser türüdür. Rahim ağzı kanseri riski yüksek olan bireylerin

taranması erken tanıda çok önemlidir. Rahim ağzı kanserinde tarama, rahim ağzından alınan hücrelerin mikroskopik olarak incelenmesiyle tespit edilen kanser öncesi lezyonların tespit edilmesi ile yapılmaktadır. Erken tanıda kullanılan PAP (Papanicolau) testin maliyeti düşük, zararsız ve duyarlılığı oldukça yüksektir (Mavi Aydoğdu ve Özsoy, 2018). PAP test rahim ağzı kanserini, klinik olarak ortaya çıkmadan önce %90-95 oranında saptamaktadır (Demirel ve Gölbaşı, 2015). Ülkemizde de bu test ulusal tarama programına alınmıştır. 30-65 yaş arası kadınların rahim ağzı kanseri açısından 5 yılda bir bu test ile taranması önerilmektedir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020).

Rahim ağzı kanser vakalarının çoğunda erken tanı ile tam iyileşme sağlanırken geç kalındığında bu kanser türünde ölüm oranları ciddi düzeylere çıkabilmektedir (Rezende vd., 2021). DSÖ verilerine göre rahim ağzı kanseri 2022 yılında yaklaşık 660.000 yeni vaka ve 350.000 ölümlle sonuçlanmıştır. Rahim ağzı kanserini önleme temel olarak HPV enfeksiyonuna yönelik yapılmaktadır. HPV enfeksiyonunu ve rahim ağzı kanserini önlemede etkili olduğu gösterilen HPV aşuları bulunmakta ve bu aşular özellikle yüksek riskli HPV tipleri 16 ve 18'e karşı koruma sağlamaktadır. HPV aşısı ilk kez 2006 yılında uygulanmaya başlanmıştır. HPV aşuları kadın ve erkeklere uygulanabilmeleri birlikte öncelikli olarak 9-14 yaşlarındaki kız çocuklarına cinsel yaşama başlamadan önce 1 veya 2 doz yapılması gerekmektedir. ABD Gıda ve İlaç Dairesi (FDA) 26 yaşına kadar herkesin aşı olmasını önermektedir. Bu yaştan büyük yetişkinlere ise aşının daha az fayda sağladığı bilinmekte ve klinisyenler ile verilecek kararlara dayanarak HPV aşısı bu yetişkinlere de uygulanabilmektedir (Böyük ve Çıtak Bilgin, 2023; Özler vd., 2021). DSÖ, 2030 yılına kadar her ülkede servikal kanserlerin ortadan kaldırılmasına yönelik kız çocuklarının %90'ının (15 yaşına kadar) HPV aşısı ile tam olarak aşılmasını hedefini belirlemiştir.

Ülkemizde HPV aşısı ücretsiz ulusal aşılama programına dâhil değildir ve bireylerin HPV aşısı yaptırmaları oranı düşüktür. Genç erişkinler ile yapılan bir çalışmada (2021) katılımcıların %33,2'sinin HPV hakkında bilgisinin olmadığı ve yalnızca %1'inin HPV aşısı yaptırdığı bulunmuştur. Yapılan başka bir çalışmada ise çocukları olan anne/babaların %70'inin HPV aşısını duymadığı ve %67'sinin rahim ağzı kanserinin önlenilebilir bir hastalık olduğunu bilmediği belirlenmiştir. Aynı çalışmada ebeveynlerin %62'si bilgilendirme sonrasında kızlarına HPV aşısını yaptırmayı kabul ettiği saptanmıştır (Altinel Açoğlu vd., 2019). Yapılan çalışmalardan da görüldüğü gibi toplumdaki bireylerin rahim ağzı kanseri bilgileri ve HPV aşısını yaptırmaları düzeyleri oldukça yetersizdir. Bunun en önemli nedenlerinden biri HPV aşısının gündemde yeterince yer almaması ve toplumun bu konuda yeterince bilgilendirilmemesi olabilir. Bu noktada toplumdaki bireylerde farkındalık oluşturmak için daha fazla bilgilendirmeye ihtiyaç vardır. Özellikle toplumu etkileyen kitle iletişim araçlarından internet, televizyon gibi kanallar ile sunulan haberlerde yer alan bilgiler kullanılarak farkındalık artırılabilir.

3. Amaç ve Yöntem

Bu çalışma, kapsamı gereği etik kurul onayı gerektirmemektedir. Bu çalışmada, Türkiye'deki İnternet haber sitelerinin Rahim Ağzı Kanseri ve HPV aşısı ile ilgili yayınladıkları haberlerin yayınlanma sıklığını, dağılımını ve içerik kategorilerini incelemek/analiz etmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Nisan 2023 - Nisan 2024 tarihleri arasında Türkiye'de en çok tıklanan altı İnternet haber sitesinde "HPV Aşısı" ve "Rahim Ağzı Kanseri" olarak belirlenen anahtar kelimeleri içeren haberlerin sayısı, aylara göre dağılımı ve yer aldığı haber kategorileri ortaya çıkarılmıştır.

Çalışmanın evrenini Türkiye'deki İnternet haber siteleri oluşturmaktadır. Örneklem ise Web ölçümleme sitesi Similarweb'den elde edilen veriler ışığında en çok tıklanan ilk altı internet haber sitesi (Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Sabah, NTV ve Mynet) üzerinden belirlenmiştir. Araştırma sürecinde; Sözcü, Ensonhaber, Sondakika.com, Habertürk, Haberler.com ve Haber7.com gibi yüksek tıklanma oranına sahip mecralar, arşiv taramasına teknik olarak imkân vermemeleri veya belirlenen anahtar kelimelerle yapılan taramalarda araştırmanın dahil edilme kriteri olan minimum 10 haber eşliğinin altında kalmaları nedeniyle örneklem dışı bırakılmıştır. NTV ve Mynet haber siteleri ise; arşiv erişimlerinin açık olması ve tekil bazda haber sayıları sınırlı olsa

dahi, kümülatif olarak değerlendirildiklerinde minimum 10 haber kriterini karşılamaları nedeniyle, veri çeşitliliğini korumak adına bütünlük bir kategori olarak örnekleme dâhil edilmiştir.

Çalışmada kullanılan araştırma tekniği, bir metnin belirlenen kategorilere göre sınıflandırılmasına dayanan (Duverger, 2014) içerik analizidir. İçerik analizi; kitaplar, kanunlar, makaleler, internet siteleri gibi insan iletişimlerinin kaydedilmiş metinlerinin sistematik bir yolla tanımlanması, nitelendirilmesi ve çıkarımda bulunulması olarak tanımlanabilir.

Çalışmada verilerin analizi için elde edilen haberler detaylı bir şekilde incelenerek tekrar tekrar okunmuş ve bu kapsamda farklı kategoriler oluşturulmuştur. Kategorilerin doğruluğunu sağlamak amacıyla bir güvenilirlik çalışması gerçekleştirilmiştir. Bilgin'e (2014:16) göre, kodlayıcı güvenilirliği; farklı kodlayıcıların aynı metni tutarlı bir şekilde kodlaması ve aynı kodlayıcının farklı zamanlarda aynı metni aynı şekilde kodlamasıyla sağlanır. Araştırmacıların aynı veri setini kodlaması ve elde edilen kodlamaların benzerlik ve farklılıklarının sayısal olarak karşılaştırılması sonucunda en az %70 düzeyinde bir kodlama güvenilirliğine ulaşılması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016:259-265). Bu kapsamda, haber içeriklerine göre oluşturulan kategoriler, ölçme ve değerlendirme alanında bağımsız uzman bir öğretim üyesi tarafından incelenmiştir. Daha sonra örneklemden rastgele seçilen 20 haber, çalışmanın iki araştırmacısı ile nitel araştırma ve içerik analizi konusunda deneyimli bağımsız bir öğretim üyesi tarafından bağımsız olarak kodlanmış ve kodlayıcılar arası güvenilirlik %82 olarak hesaplanmıştır.

Çalışma kapsamında incelenen haber metinleri, içeriklerin baskın teması ve odak noktası esas alınarak, her biri kendine özgü bir bağlama sahip olan on bir farklı kategoride sınıflandırılmıştır. İlk olarak 'Hastalık Vaka Haberleri' kategorisi; tıbbi bir bilgilendirmeden ziyade insan hikayesine odaklanarak, rahim ağzı kanseri teşhisi almış veya tedavi sürecindeki bireylerin deneyimlerinin aktarıldığı, 'Kanseri yenen Ayşe Teyze'nin azmi' şeklindeki röportaj ve yaşam öyküsü haberlerini kapsamaktadır. Uzman görüşleri ise haberin odağına göre iki ayrı başlıkta ele alınmıştır. 'Aşı Hakkında Uzman Görüşü Haberleri' kategorisi, hekimlerin doğrudan HPV aşısının koruyuculuğu, yan etkileri veya dozajına dair tıbbi önerilerini içeren 'Uzmanlardan aşı olun çağırısı' gibi haberleri nitelerken; 'Hastalık Hakkında Uzman Görüşü Haberleri' kategorisi, aşının dışarıda tutulduğu ve doğrudan kanserin patolojisi, belirtileri ve teşhis yöntemlerine dair 'Rahim ağzı kanserinin 5 belirtisine dikkat' şeklindeki hekim uyarılarını içermektedir. Bilimsel verilerin işlendiği 'Hastalık ve Aşı Hakkında Bilimsel Araştırma Haberleri' kategorisi ise genel uzman görüşlerinden ayrılarak, 'X Üniversitesi'nin araştırmasına göre aşının koruyuculuğu yüzde 90 çıktı' örneğinde olduğu gibi, akademik çalışma sonuçlarına ve istatistiki verilere dayalı haberleri tanımlamaktadır.

Toplumsal bilinci hedefleyen haberler de faaliyetin içeriğine göre ayrıştırılmıştır. 'Aşı Hakkında Farkındalık Haberleri' kategorisi, kamu veya sivil toplum aktörleri tarafından düzenlenen ve doğrudan aşılamayı teşvik eden 'Belediyeden ücretsiz aşı kampanyası' gibi organize etkinlik haberlerini içerirken; 'Hastalık Hakkında Farkındalık Haberleri' kategorisi, aşı vurgusu olmaksızın genel kanser taramalarına dikkat çeken 'Kanser Haftası'nda erken teşhis semineri' gibi eğitim faaliyetlerini kapsamaktadır. Ekonomik ve lojistik süreçlerin ele alındığı 'Aşıya Erişim Haberleri' kategorisi, aşının temini, stok durumu ve 'HPV aşısı fiyatlarına zam geldi' gibi ücretlendirme politikalarını konu alan haberleri içermektedir. Bu konunun politik düzlemdeki yansımaları olan 'Hastalık ve Aşı Hakkında Siyaset Haberleri' kategorisinde ise milletvekillerinin veya parti temsilcilerinin 'Meclis'te aşı önergesi verildi' şeklindeki siyasi beyanları yer almaktadır. Hukuki süreçlerin işlendiği 'Hastalık ve Aşı Hakkında Polis-Adliye Haberleri' kategorisi, 'Mahkemedeki emsal karar: SGK aşı parasını ödeyecek' örneğindeki gibi yargıya intikal etmiş dava süreçlerini tanımlarken; 'Hastalık ve Aşı Hakkında Magazin Haberleri' kategorisi, ünlü isimlerin hastalık veya aşı deneyimlerini konu alan 'Ünlü oyuncu aşı olurken paylaştı' türündeki popüler kültür içeriklerini kapsamaktadır. Son olarak 'Hastalık ve Aşı Hakkında Gündem Haberleri' kategorisi, spesifik bir kriz gündemine işaret ederek Karabük Üniversitesi özelinde ortaya atılan iddiaları ve bu iddialar etrafında şekillenen 'Karabük'te HPV paniği' başlıklı dezenformasyon ve tartışma içerikli haberleri bir araya getirmektedir.

Bu kapsamda çalışmanın araştırma soruları şu şekildedir:

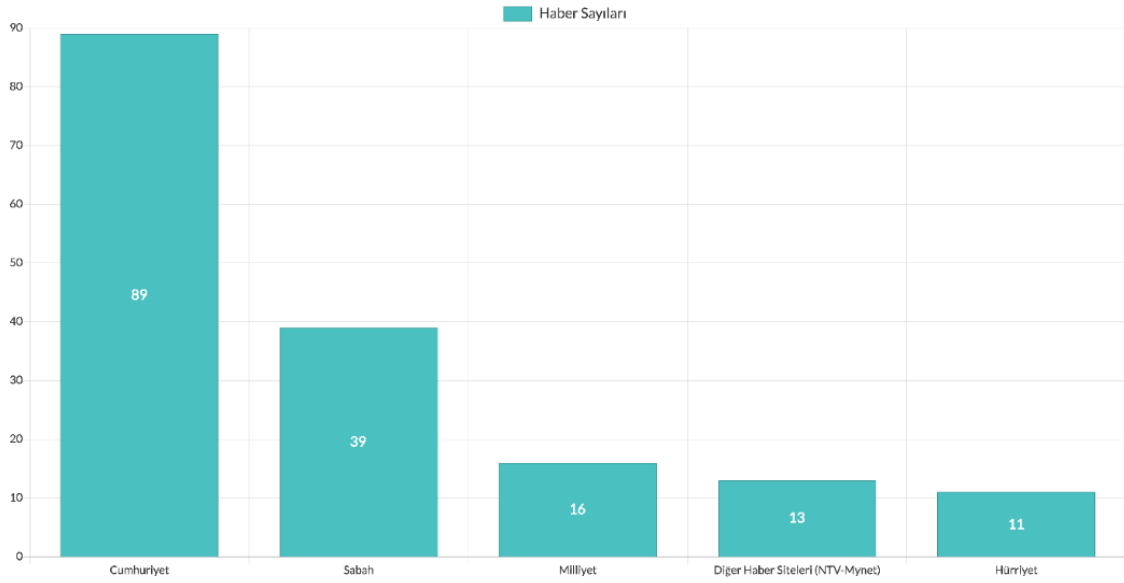
AS1: Türkiye’deki İnternet haber siteleri, rahim ağzı kanseri ve HPV aşısı ile ilgili haberlere ne kadar yer vermektedir?

AS2: Türkiye’deki İnternet haber siteleri, rahim ağzı kanseri ve HPV aşısı ile ilgili haberleri ne sıklıkla yayınlamaktadır?

AS3: Türkiye’deki İnternet haber siteleri, rahim ağzı kanseri ve HPV aşısı ile ilgili haberleri hangi haber kategorilerinde yer vermektedir?

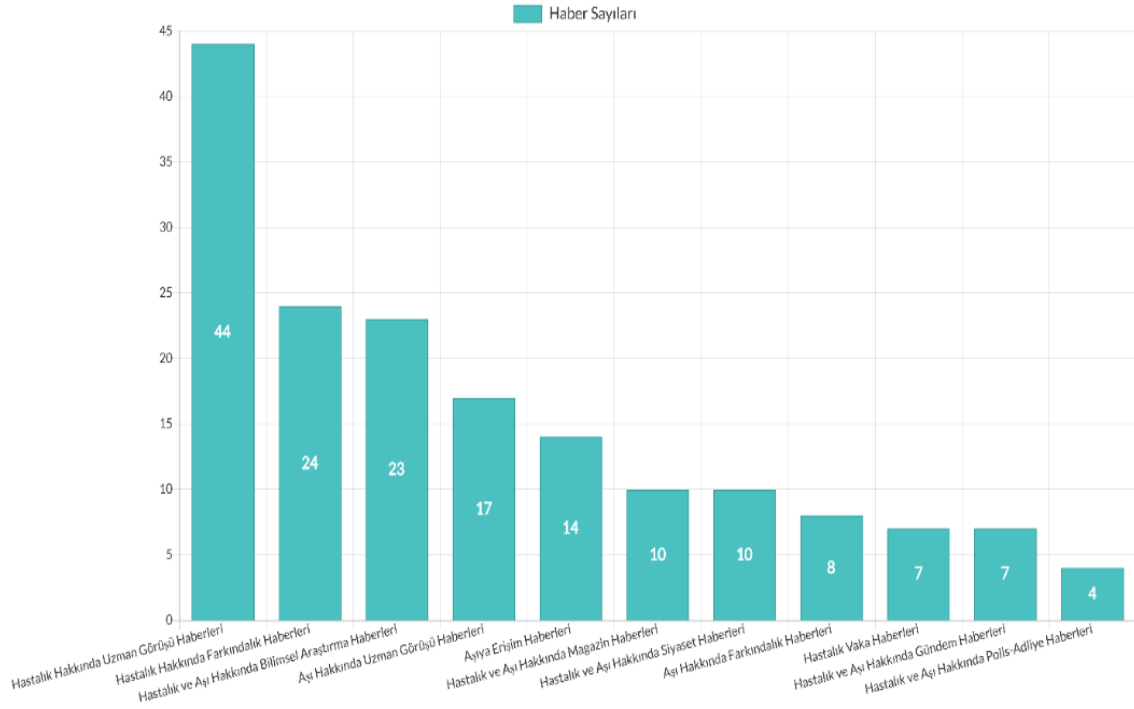
4. Bulgular

Bu bölümde analiz sonucu elde edilen verilerin tablolaştırılmış halleri ve açıklamalarına yer verilecektir.



Şekil 1. Anahtar Kelimelere (HPV Aşısı ve Rahim Ağzı Kanseri) Göre İnternet Haber Sitelerindeki Toplam Haber Sayısı

Şekil 1’de çeşitli İnternet haber sitelerinde yayınlanan HPV aşısı ve rahim ağzı kanseri haberlerinin sayısı gösterilmektedir. Grafikte yer alan kategoriler ve her birinin yayınladığı haber sayılarına bakıldığında Cumhuriyet 89, Sabah 39, Milliyet 16, Diğer Haber Siteleri (NTV ve Mynet) 13, Hürriyet’in ise 11 adet haber yayınladığı sonucuna ulaşılmıştır. Cumhuriyet, grafikte en fazla haber sayısına sahip olan İnternet haber sitesi konumundadır. Bu, Cumhuriyet’in rahim ağzı kanseri ve HPV aşısı konularında diğer sitelere kıyasla daha fazla içerik ürettiğini göstermektedir. Bu sonuç aynı zamanda Cumhuriyet’in konuya verdiği önemi ve toplumu bilgilendirme çabasını da yansıtmaktadır. Sabah ise 39 adet haber ile ikinci en fazla haber sayısına sahip olan İnternet haber sitesidir. Bu sonuç, Sabah’ın belirtilen konulara önem verdiğini ancak Cumhuriyet kadar yoğun bir şekilde ele almadığını göstermektedir. Milliyet 16, Diğer Haber Siteleri (NTV ve Mynet) 13, Hürriyet ise konularla ilgili 11 adet haber yayınlamıştır.



Şekil 2. Haber Kategorilerine Göre İnternet Haber Sitelerindeki Toplam Haber Sayısı

Şekil 2’de, İnternet haber sitelerinde HPV aşısı ve rahim ağzı kanseri konularında yapılan haberlerin, haber kategorilerine göre dağılımı görülmektedir. Aşağıda her bir kategori için haber sayıları ve bu sayıların yorumları yer almaktadır.

“Hastalık Hakkında Uzman Görüşü Haberleri” kategorisi ile en fazla habere (44 adet) sahip kategoridir. Bu sonuç, medyanın rahim ağzı kanseri ve HPV aşılı hakkında uzman görüşlerine geniş yer verdiğini göstermektedir. Bu tür haberler, halkın doğru bilgiye ulaşması ve hastalık hakkında bilinçlenmesi açısından oldukça önemlidir. İkinci sırada “Hastalık Hakkında Farkındalık Haberleri” kategorisinde yer alan haberler (24 adet) bulunmaktadır. Bu tür haberler, toplumun rahim ağzı kanseri ve HPV aşılı hakkında bilinçlenmesine katkıda bulunması, erken teşhis ve tedavi imkânlarını artırma ihtimaliyle önem arz etmektedir. Üçüncü sırada “Hastalık ve Aşı Hakkında Bilimsel Araştırma Haberleri” kategorisinde yer alan haberler (23 adet) bulunmaktadır. Bu durum, medyanın bilimsel bulgulara verdiği önemi ve toplumu güncel araştırmalar hakkında bilgilendirme çabasını yansıtmaktadır.

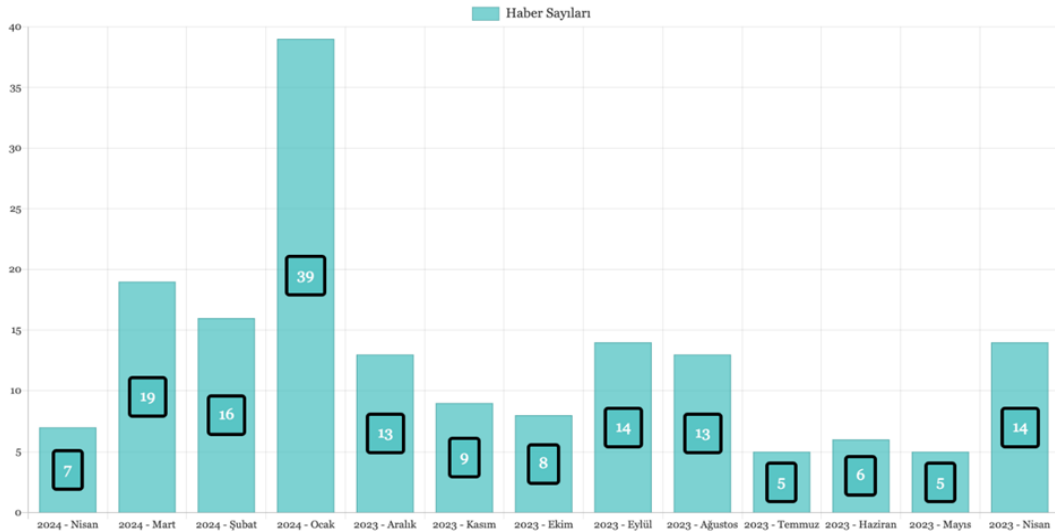
“Aşı Hakkında Uzman Görüşü Haberleri” kategorisinde yer alan haberler (17 adet) dördüncü sırada bulunmaktadır. Uzmanların HPV aşısı ve hastalık hakkındaki görüşlerine yer veren bu haberler, aşı ve hastalık hakkında kamuoyunun doğru bilgilenebilmesine imkân sağlamanın yanı sıra aşılama oranlarının artmasına da yardımcı olabilir. “Aşıya Erişim Haberleri” kategorisindeki haberler (14 adet) beşinci sıradadır. Aşıya erişim konusundaki haberler, toplumun aşıya nasıl ulaşabileceği konusunda bilgilendirilmesini sağlar. Bu haberlerin sayısı, erişim konusunun önemli bir sorun olduğuna işaret edebilir. “Hastalık ve Aşı Hakkında Magazin Haberleri” kategorisinde yer alan haberler (10 adet), altıncı sırada yer edinmiştir. Magazin haberleri, konuyu daha popüler bir perspektiften ele alarak farklı kitlelere ulaşmayı hedeflemektedir. Ancak, sağlık konularının magazinleştirilmesi bazen yanlış anlaşılmalara yol açabilme potansiyeli taşıdığından önemli riskler de içerisinde barındırmaktadır. Benzer olarak yine altıncı sırada “Hastalık ve Aşı

Hakkında Siyaset Haberleri” kategorisindeki haberler (10 adet) yer almaktadır. Siyasi perspektiften ele alınan haberler, HPV aşısı ve rahim ağzı kanseri ile ilgili politikaların ve tartışmaların önemini gösterir. Bu haberler, kamu politikalarının şekillenmesine katkıda bulunabilir. “Aşı Hakkında Farkındalık Haberleri” kategorisindeki haberler ise (8 adet) yedinci sıradadır. Aşı farkındalığını artırmaya yönelik haberler, HPV aşısının önemini vurgulamak için yapılmıştır.

Bu sayının diğer kategorilere göre düşük olması, bu konuda daha fazla farkındalık yaratılması gerektiğini gösterebilir. “Hastalık Vaka Haberleri” kategorisindeki haberler (7 adet) sekizinci sırada bulunmaktadır. Vakalar hakkında yapılan haberler, hastalığın gerçek yaşam örneklerini sunarak konunun ciddiyetini vurgulamaktadır. Bu tür haberler, farkındalık yaratmada etkili olabilme potansiyeline sahiptir. “Hastalık ve Aşı Hakkında Gündem Haberleri” kategorisindeki haberler (7 adet) yine sekizinci sıradadır. Genel gündemle ilgili haberler, konunun geniş kitlelere ulaşmasını sağlamaya ve konuşulmasına yardımcı olabilir.

“Hastalık ve Aşı Hakkında Polis-Adliye Haberleri” kategorisindeki haberler (4 adet) dokuzuncu ve son sırada yer almaktadır. Polis-Adliye kategorisindeki haberler, genellikle hukuki sorunları ve davaları kapsamaktadır. Bu kategorideki haberlerin sayısının düşük olması, konunun hukuki olarak çok fazla problem ortaya çıkarmadığını veya problem çıkarsa dahi medyada daha az gündeme geldiğini göstermektedir.

Şekil 2 ile ilgili genel bir değerlendirme yapıldığında hem hastalık hem de aşı hakkında uzman görüşlerine geniş yer verilmiş olması, medyanın doğru bilgi sunma konusundaki sorumluluğunu yansıtmaktadır. Bilimsel araştırmalar ve hastalık farkındalığına yönelik haberlerin fazlalığı, halkın bilgi düzeyini artırma ve bilinçlendirme çabalarının önemini ortaya koymaktadır. Aşıya erişim ve aşı farkındalığı konularındaki haberlerin sayısı, bu konularda daha fazla bilgilendirmeye ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Hastalık ve Aşı Hakkında Gündem Haberleri ve Hastalık ve Aşı Hakkında Siyaset Haberleri kategorilerindeki haberler, konunun geniş bir perspektiften ele alındığını ve farklı açılardan tartışıldığını söylemektedir.



Şekil 3. Haber Kategorilerine Göre İnternet Haber Sitelerindeki Toplam Haber Sayısı

Şekil 3’te anahtar kelimelere göre İnternet haber sitelerindeki aylık haber sayısı görülmektedir. Aylara göre haber sayıları, HPV aşısı ve rahim ağzı kanseri konularında medyanın ilgisini ve bu

konulara ne zaman daha fazla yer verdiğini anlamamıza yardımcı olmaktadır. Tablo incelendiğinde Ocak 2024'te 39, Şubat 2024'te 16, Mart 2024'te 19, Nisan 2024'te 7, Nisan 2023'te 14, Mayıs 2023'te 5, Haziran 2023'te 6, Temmuz 2023'te 5, Ağustos 2023'te 13, Eylül 2023'te 14, Ekim 2023'te 8, Kasım 2023'te 9 ve Aralık 2023'te 13 adet haber yayınlandığı görülmektedir. Ocak 2024'te 39 haber ile en yüksek haber sayısına ulaşılmıştır. 2024'ün ilk çeyreğinde, Ocak (39), Şubat (16) ve Mart (19) aylarında yüksek haber sayıları bulunmaktadır. Bu sonucun ortaya çıkma nedeni Ocak ayının Rahim Ağzı Kanseri Farkındalık Ayı olarak kabul edilmesi olarak gösterilebilir.

Elde edilen bulgular, HPV ve rahim ağzı kanseri konulu haberlerin niceliğinin aylar bazında doğrusal bir seyir izlemediğini; aksine ulusal gündemdeki makro değişimlerden doğrudan etkilendiğini ortaya koymaktadır. Nisan 2023 (14 haber) ile Nisan 2024 (7 haber) arasındaki %50'lik düşüş ve özellikle Mayıs-Haziran-Temmuz 2023 dönemindeki dip nokta, salt mevsimsel etkilerle açıklanamayacak kadar keskindir. Bu dönem, Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimlerinin (14-28 Mayıs) yarattığı yoğun siyasal gündeme denk gelmektedir. Bu süreçte medyanın ağırlıklı olarak seçim gündemine odaklanması, sağlık gibi spesifik alanların gündem dışı kalmasına neden olmuş olabilir. Öte yandan, 2023 yılının son çeyreğinde (Ağustos-Aralık) gözlemlenen yeniden yükseliş eğilimi (toplam 57 haber), Eylül ayıyla birlikte okulların açılmasıyla başlayan rutin sağlık taramaları ve aşı takvimi tartışmalarının medyada yeniden yer bulmasıdır.

Tablo 1. İnternet Haber Sitelerinin Haber Kategorilerine Göre Haber Sayıları

Haber Kategorileri	Cumhuriyet		Sabah		Milliyet		Hürriyet		Diğer (NTV ve Mynet)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Hastalık Hakkında Uzman Görüşü Haberleri	27	30,33	13	33,33	3	18,75	1	9,09	-	-
Hastalık Hakkında Farkındalık Haberleri	7	7,86	11	28,20	1	6,25	-	-	5	38,46
Hastalık ve Aşı Hakkında Bilimsel Araştırma Haberleri	9	10,11	7	17,94	2	12,50	1	9,09	4	30,76
Aşı Hakkında Uzman Görüşü Haberleri	8	8,98	5	12,82	2	12,50	3	27,27	-	-
Aşıya Erişim Haberleri	12	13,48	-	-	-	-	1	9,09	-	-
Hastalık ve Aşı Hakkında Magazin Haberleri	3	3,37	3	7,69	1	6,25	-	-	3	23,07
Hastalık ve Aşı Hakkında Siyaset Haberleri	7	7,86	-	-	3	18,75	-	-	-	-
Aşı Hakkında Farkındalık Haberleri	4	4,94	-	-	2	12,50	1	9,09	1	7,69
Hastalık Vaka Haberleri	1	1,12	-	-	2	12,50	4	36,36	-	-
Hastalık ve Aşı Hakkında Gündem Haberleri	7	7,86	-	-	-	-	-	-	-	-
Hastalık ve Aşı Hakkında Polis – Adliye Haberleri	4	4,94	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	89	100	39	100	16	100	11	100	13	100

Cumhuriyet gazetesinin İnternet sitesinde belirlenen anahtar kelimelerle gerçekleştirilen arama sonuçlarına göre ilk sırada “Hastalık Hakkında Uzman Görüşü Haberleri” (%30,33), ikinci sırada “Aşıya Erişim Haberleri” (%13,48) ve üçüncü sırada “Hastalık ve Aşı Hakkında Bilimsel Araştırma Haberleri” (%10,11) kategorisindeki haberlerin yer aldığı saptanmıştır. Sabah gazetesinin İnternet sitesinde ilk sırada “Hastalık Hakkında Uzman Görüşü Haberleri” (%33,33), ikinci sırada “Hastalık ve Aşı Hakkında Bilimsel Araştırma Haberleri” (%17,94) ve üçüncü sırada “Aşıya Erişim Haberleri” (%13,48) kategorisindeki haberler yer almıştır.

Milliyet gazetesinin İnternet sitesinde ilk sırayı “Hastalık Hakkında Uzman Görüşü Haberleri” (%18,75) ve “Hastalık ve Aşı Hakkında Siyaset Haberleri” (%18,75) kategorisindeki haberlerin paylaştığı görülmektedir. İkinci sırada “Hastalık ve Aşı Hakkında Bilimsel Araştırma Haberleri” (%12,50), “Aşı Hakkında Uzman Görüşü Haberleri” (%12,50), “Aşı Hakkında Farkındalık

Haberleri” (%12,50) ve “Hastalık Vaka Haberleri” (%12,50) kategorisindeki haberler olduğu görülmektedir.

Hürriyet gazetesinin İnternet sitesindeki haberler incelendiğinde “Hastalık Vaka Haberleri” (%36,36) kategorisindeki haberlerin ilk sırada yer aldığı bulunmuştur. İkinci sırada “Aşı Hakkında Uzman Görüşü Haberleri” (%27,27) kategorisindeki haberler yer almaktadır. Üçüncü sırada ise “Hastalık Hakkında Uzman Görüşü Haberleri” (%9,09), “Hastalık ve Aşı Hakkında Bilimsel Araştırma Haberleri” (%9,09), “Aşıya Erişim Haberleri” (%9,09) ve “Aşı Hakkında Farkındalık Haberleri” (%9,09) kategorisindeki haberlerin olduğu saptanmıştır. Son olarak diğer İnternet haber sitelerindeki (NTV ve Mynet) haberler kategorilere göre ele alındığında ilk sırada “Hastalık Hakkında Farkındalık Haberleri” (%38,46), ikinci sırada “Hastalık ve Aşı Hakkında Bilimsel Araştırma Haberleri” (%30,76) ve üçüncü sırada ise “Hastalık ve Aşı Hakkında Magazin Haberleri” (%23,07) haberlerinin yer aldığı bulunmuştur.

Sonuç

Bu çalışmada, HPV aşısı ve rahim ağzı kanseri konularında İnternet haber sitelerinin yaptığı haberlerin sayısı, kategorisi ve zamansal dağılımı analiz edilmiştir. Temel bulgulara bakıldığında; Cumhuriyet Gazetesi, diğer mecralara kıyasla en yüksek haber sayısına ulaşırken; Sabah, Milliyet, Hürriyet, NTV ve Mynet gibi kaynakların konuyla ilgili üretiminin daha sınırlı olduğu görülmüştür. İçerik analizi sonuçlarına göre haberlerin en yoğun kümelendiği kategori 'Hastalık Hakkında Uzman Görüşü'dür. Ancak bu yoğunlaşma, medyanın konuya salt bilimsel bir hassasiyetle yaklaştığı şeklinde yorumlanmamalıdır. Tıbbi konuların teknik doğası ve gazetecilikteki nesnellik ritüeli, habercileri sorumluluğu üstlenmemek adına güvenilir kaynak olarak görülen uzmanlara ve bilimsel otoritelere yönelmektedir. Dolayısıyla uzman görüşlerinin baskınlığı, medyanın kendi söylemini kurmak yerine, söylemi elit kaynaklar (uzmanlar/bilim insanları) üzerinden meşrulaştırma stratejisinin bir yansıması olarak değerlendirilmelidir.

Her gazetenin farklı kategorilere odaklandığı görülmüştür. Cumhuriyet gazetesi, özellikle "Hastalık Hakkında Uzman Görüşü Haberleri" ve "Aşıya Erişim Haberleri" konularına ağırlık vermiştir. Sabah gazetesi ise "Hastalık Hakkında Uzman Görüşü Haberleri" ve "Hastalık ve Aşı Hakkında Bilimsel Araştırma Haberleri" haberlerinde yoğunlaşmıştır. Bu çalışmada, medya kuruluşları arasındaki niceliksel farklılaşmanın tesadüfi olmadığı; aksine haber üretim süreçlerinin, yayın organlarının yayın politikaları ve ideolojik yönelimleri ile doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir. Özellikle Cumhuriyet gazetesinin diğer mecralara kıyasla konuya en yüksek frekansta yer vermesi (n=89), gazetenin tarihsel misyonu ve editoryal duruşuyla açıklanabilir. Kadın hakları, modernleşme ve bilimsel düşünceyi yayın politikasının merkezine alan Cumhuriyet, HPV aşısı ve rahim ağzı kanseri gibi hem halk sağlığını hem de kadın bedeni üzerindeki tasarrufu ilgilendiren bir konuyu, kamusal sorumluluk bilinciyle gündemde tutmuştur. Diğer haber sitelerinde görülen düşük frekans ise bu mecraların yayın önceliklerinin veya hedef kitlelerinin farklılaşmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, haber sayılarındaki bu asimetri; medyanın sadece olayları yansıtan bir ayna olmadığını, aynı zamanda kendi kurumsal kimliği ve politikası doğrultusunda konuları seçen ve çerçeveleyen ideolojik bir aygıt olduğunu doğrular niteliktedir.

Haberlerin büyük bir kısmının "Hastalık ve Aşı Hakkında Bilimsel Araştırma Haberleri" ve "Hastalık Hakkında Uzman Görüşü Haberleri" kategorilerinde yoğunlaşması, okuyucuların bilimsel bilgi ve uzman görüşleri ile bilgilendirilmeye çalışıldığını göstermektedir. Bu yaklaşım, toplumun doğru ve güvenilir bilgiye erişimini sağlamak açısından önemlidir. Ayrıca, bilimsel

araştırmaların haberlerde yer alması, toplumun bu konuda güncel bilgilerle donatılmasına yardımcı olmaktadır.

Çalışma bulgularında Ocak 2024 döneminde gözlemlenen belirgin haber artışı, tesadüfi bir veri dalgalanması değil; uluslararası sağlık takviminde Ocak ayının 'Rahim Ağzı Kanseri Farkındalık Ayı' olarak kabul edilmesinin medyaya doğrudan yansımalarıdır. Bu dönemde kamu kurumları ve sivil toplum örgütlerinin yoğunlaşan kampanya faaliyetleri, medyanın gündem belirleme süreçlerini etkileyerek haber üretimini tetiklemiştir. Yılın geri kalanındaki yatay seyir ise konunun medya gündemindeki sürekliliğini göstermekle birlikte, rutin dönemlerde sağlık haberlerinin olaya dayalı bir akış izlediğini kanıtlamaktadır.

Medya kuruluşları arasındaki tematik farklılaşma ise yayın organlarının editoryal stratejileri ve ideolojik konumlanışları üzerinden okunmalıdır. Örneğin Cumhuriyet Gazetesi'nin 'Aşıya Erişim' ve 'Uzman Görüşü' kategorilerinde yoğunlaşması; gazetenin hak odaklı habercilik anlayışı gereği, sağlık hakkı, aşının maliyeti ve kamusal erişim sorunlarını önceleyen eleştirel yayın politikasıyla açıklanabilir. Buna karşın Sabah Gazetesi'nin daha çok 'Bilimsel Araştırma' ve 'Hastalık Hakkında Uzman Görüşü' kategorilerine odaklanması; konunun politik-ekonomik boyutundan (ücret/erişim tartışmasından) ziyade, tıbbi/teknik yönünü öne çıkaran ana akım yayıncılık refleksiyle ilişkilidir. Dolayısıyla haber kategorilerindeki bu dağılım, medyanın sadece bilgi aktaran bir araç değil; konuyu kendi ideolojik çerçevesine göre yeniden inşa eden bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır.

Konunun farklı perspektiflerle ele alınması da oldukça önemlidir. Bu kapsamda gelecek çalışmalarda, haberlerin sadece sayısal dağılımı değil; hangi tür bilgiler içerdiği, dil ve söylem kullanımı gibi faktörler incelenebilir. Bu, haberlerin okuyucu üzerindeki etkisini ve bilgilendirme düzeyini daha iyi anlamaya yardımcı olabilir. Bu çalışmada yalnızca İnternet haber siteleri incelenmiştir. Gelecek çalışmalarda televizyon haberleri, sosyal medya paylaşımları ve radyo programları gibi farklı medya türleri de analiz edilmelidir. Bu türler arasındaki farklar ve benzerlikler, medyanın genel bilgilendirme stratejilerini ve etkisini daha geniş bir perspektiften değerlendirmeye olanak tanıyacaktır.

Çalışmanın verilerine bakıldığında ve haberlerin aylık dağılımı göz önüne alındığında, belirli dönemlerde haber sayısında artış olduğu görülmektedir. Gelecek çalışmalarda zaman serisi analizleri yapılarak bu artışların nedenleri detaylı bir şekilde incelenebilir. Örneğin, belirli kampanyalar, yeni araştırma sonuçlarının yayımlanması veya ünlü kişilerin bu konudaki açıklamaları gibi faktörlerin etkisi araştırılabilir. Haberlerin toplum üzerindeki gerçek etkisini anlamak için okuyucu tepkileri ve etkileşimler de analiz edilmelidir. Çevrim içi haberlerin altında yer alan yorumlar, sosyal medyada yapılan paylaşımlar ve beğeniler gibi veriler incelenerek, hangi tür haberlerin daha fazla etkileşim aldığı ve okuyucular üzerinde nasıl bir etki bıraktığı araştırılabilir.

HPV aşısı ve rahim ağzı kanseri ile ilgili eğitim ve farkındalık kampanyalarının medyada nasıl yer bulduğu ve bu kampanyaların etkisi de yine farklı bir araştırma konusu olabilir. Bu tür kampanyaların haber sayısını ve içeriğini nasıl etkilediği, halkın bu konudaki bilgi düzeyini ve tutumlarını nasıl değiştirdiği incelenebilir. Haberlerin demografik ve sosyoekonomik faktörlere göre nasıl farklılık gösterdiği araştırılabilir. Farklı yaş grupları, cinsiyetler, eğitim düzeyleri ve sosyoekonomik statülerdeki bireylerin bu haberleri nasıl algıladıkları ve hangi tür haberlere daha fazla ilgi gösterdikleri incelenebilir. Haberlerde yer alan uzman ve bilim insanlarının rolü daha detaylı incelenebilir. Hangi uzmanların daha fazla yer aldığı, bu uzmanların hangi konulara vurgu yaptığı ve uzman görüşlerinin haberlerin güvenilirliği üzerindeki etkisi araştırılabilir.

HPV aşısı ve rahim ağzı kanseri ile ilgili haberlerin politika ve hukuk perspektifinden nasıl ele alındığı da önemli bir araştırma konusu olabilir. Yasalar, sağlık politikaları ve hükümetlerin bu konudaki tutumlarının haberlerde nasıl yer bulduğu ve bu durumun toplumun tutum ve davranışlarını nasıl etkilediği incelenebilir. Türkiye'deki medya haberleri, diğer ülkelerle karşılaştırılarak incelenebilir. Farklı ülkelerdeki medya kuruluşlarının HPV aşısı ve rahim ağzı kanseri konularında nasıl haberler yaptığı, bu haberlerin içeriği ve toplumsal etkileri karşılaştırılabilir. Bu, küresel ölçekte medyanın rolünü ve etkisini anlamaya da yardımcı olabilir. Bu öneriler doğrultusunda yapılacak çalışmalar, HPV aşısı ve rahim ağzı kanseri konularında medyanın rolünü daha iyi anlamamıza ve toplum sağlığına yönelik daha etkili bilgilendirme stratejileri geliştirmeye de önemli katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- AHCJ. (2024). *Statement of principles of the Association of Health Care Journalists*. Association of Health Care Journalists. <https://healthjournalism.org/about/principles-and-policies/statement-of-principles-of-the-association-of-health-care-journalists/>
- Altınel Açoğlu, E., Oğuz, M. M. ve Şenel, S. (2019). Ebeveynlerin HPV aşısı hakkındaki bilgi düzeyleri ve yaklaşımları. *Turkish Journal of Pediatric Disease*, 13(5), 374-380. <https://doi.org/10.12956/tchd.515713>
- Atabek, G., Atabek, Ü. ve Bilge, D. (2013). *Sağlık haberlerinde dönüşüm: 1970-2010 yılları arasında Hürriyet gazetesinde sağlık haberleri*. Hayykitap.
- Ayaz, F. (2021). *Ticarileşme, politika ve etik üçgeninde sağlık konulu yayıncılık tartışmaları*. Eğitim Yayınevi.
- Bedell, S. L., Goldstein, L. S., Goldstein, A. R. ve Goldstein, A. T. (2020). Cervical cancer screening: Past, present, and future. *Sexual Medicine Reviews*, 8(1), 28-37. <https://doi.org/10.1016/j.sxmr.2019.09.005>
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal bilimlerde içerik analizi: Teknikler ve örnekler çalışmaları*. Siyasal Kitabevi.
- Birsen, Ö. (2005). *Çok seçenekli medya ortamında kitle iletişim araçlarının tüketim ve seçim biçimi: Eskişehir örneğinde bir izlerkitle araştırması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Böyük, M. ve Çıtak Bilgin, N. (2023). HPV enfeksiyonuna güncel bir bakış: Nedenleri, etkileri ve korunma. *Abant Sağlık Bilimleri ve Teknolojileri Dergisi*, 3(1), 40-47.
- Briggs, C. L., & Hallin, D. C. (2024). *Making health public: How news coverage is remaking media, medicine, and contemporary life*. Routledge.
- Büyükaşar, M. (2022). Sağlık mezenformasyonu: Çevrimiçi kanallardan yayılan yanlış bilgi salgını. *Öneri Dergisi*, 17(57), 73-101. <https://doi.org/10.14783/maruoneri.990944>
- Casero-Ripollés, A. (2020). Impact of COVID-19 on the media system. Communicative and democratic consequences of news consumption during the outbreak. *El Profesional de la Información*, 29(2), e290223.
- Chen, W., Ma, Q., Chen, X., Wang, C., Yang, H., Zhang, Y. ve Ye, S. (2021). Attitudes and behavior of patients with gynecologic malignancy towards sexual issues: A single-institutional survey. *Journal of Cancer Education*, 36(3), 497-503. <https://doi.org/10.1007/s13187-019-01653-9>
- Cinelli, M., Quattrociochi, W., Galeazzi, A., Valensise, C. M., Brugnoli, E., Schmidt, A. L., Zollo, F., & Scala, A. (2020). The COVID-19 social media infodemic. *Scientific Reports*, 10(1), 16598. <https://doi.org/10.1038/s41598-020-73510-5>
- Cinelli, M., De Francisci Morales, G., Galeazzi, A., Quattrociochi, W., & Starnini, M. (2021). The echo chamber effect on social media. *Proceedings of the National Academy of Sciences (PNAS)*, 118(9), e2023301118. <https://doi.org/10.1073/pnas.2023301118>
- Demirel, G. ve Gölbaşı, Z. (2015). Kadın sağlığı taramasında güncel durum. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(4), 638-659.
- Deuze, M. (2003). The web and its journalism: Considering the consequences of different types of newsmedia online. *New Media & Society*, 5(2), 203-230. <https://doi.org/10.1177/1461444803005002004>

- Deuze, M. ve Paulussen, S. (2002). Research note: Online journalism in the low countries: Basic, occupational and professional characteristics of online journalists in Flanders and the Netherlands. *European Journal of Communication*, 17(2), 237-245. <https://doi.org/10.1177/0267323102017002697>
- Dilmen, N. (2003). *Bilişim çağı'nın gelişim sürecinde e-gazetecilik olgusu ve internet gazeteleri ve haber portalları üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Duverger, M. (2014). *Toplum bilimlerinde araştırma yöntem ve teknikleri*. Cem Yayınevi.
- Even, D., Abdalla, S. M., Maani, N., & Galea, S. (2024). News media as a commercial determinant of health. *The Lancet Global Health*, 12(8), e1365-e1369. [https://doi.org/10.1016/S2214-109X\(24\)00191-8](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(24)00191-8)
- Ferlay, J., Ervik, M., Lam, F., Laversanne, M., Colombet, M., Mery, L., Piñeros, M., Znaor, A., Soerjomataram, I. ve Bray, F. (2024). *Global Cancer Observatory: Cancer Today*. International Agency for Research on Cancer. <https://gco.iarc.who.int/today/>
- Gencer, Z. T., Daşlı, Y., & Biçer, E. B. (2019). Sağlık iletişimde yeni yaklaşımlar: Dijital medya kullanımı. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(1), 42-52. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.466855>
- Gönç, T. (2017). Neoliberal politikaların küresel düzeyde sağlık üzerindeki etkileri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 159-178. <https://doi.org/10.18037/ausbd.415673>
- Maden, S. (2020). Covid-19 salgını ve sağlık haberciliği: Prof. Dr. Erkan Yüksel ile söyleşi. *Etkileşim*, 3(6), 205-213. <https://doi.org/10.32739/etkilesim.2020.6.83>
- Mavi Aydoğdu, S. G. ve Özsoy, Ü. (2018). Serviks kanseri ve HPV. *Androloji Bülteni*, 20(2), 64-70. <https://doi.org/10.24898/tandro.2018.62533>
- Newman, N., Fletcher, R., Eddy, K., Robinson, C. T. ve Nielsen, R. K. (2023). *Reuters Institute digital news report 2023*. Reuters Institute for the Study of Journalism. <https://doi.org/10.60625/RISJ-P6ES-HB13>
- Özler, N. B., Luboteni, R. ve Agabegova, B. (2021). HPV ilişkili kanserlere karşı mücadelede HPV aşılı hakkında derleme. *Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Dergisi*, 2(2), 89-98. <https://doi.org/10.54247/SOYD.2021.29>
- Pavlik, J. V. (2013). *Yeni medya ve gazetecilik*. Phoenix Yayınevi.
- Rezende, M. T., Bianchi, A. G. C. ve Carneiro, C. M. (2021). Cervical cancer: Automation of pap test screening. *Diagnostic Cytopathology*, 49(4), 559-574. <https://doi.org/10.1002/dc.24708>
- Spagnoletti, B. R. M., Bennett, L. R., Keenan, C., Shetty, S. S., Manderson, L., McPake, B. ve Wilopo, S. A. (2022). What factors shape quality of life for women affected by gynaecological cancer in South, South East and East Asian countries? A critical review. *Reproductive Health*, 19(1), 70. <https://doi.org/10.1186/s12978-022-01369-y>
- Sunguay, S. S. (2023). *Sağlık haberciliğinde uzmanlaşma ve meslek etiği bağlamında haberlerin çerçevelenmesi Türkiye'de organ bağışi ve organ nakli haberleri 1975-2022* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Başkent Üniversitesi.
- Szymonowicz, K. A. ve Chen, J. (2020). Biological and clinical aspects of HPV-related cancers. *Cancer Biology and Medicine*, 17(4), 864-878. <https://doi.org/10.20892/j.issn.2095-3941.2020.0370>
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2020). *Türkiye kanser istatistikleri 2020*. https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/kanser-db/Dokumanlar/Istatistikler/Turkiye_Kanser_Istatistikleri_2020.pdf
- Tandoc Jr, E. C., Lim, D., & Ling, R. (2020). Diffusion of disinformation: How social media users respond to fake news and why. *Journalism*, 21(3), 381-398. <https://doi.org/10.1177/1464884919868325>
- Teo, I., Cheung, Y. B., Lim, T. Y. K., Namuduri, R. P., Long, V. ve Tewani, K. (2018). The relationship between symptom prevalence, body image, and quality of life in Asian gynecologic cancer patients. *Psycho-Oncology*, 27(1), 69-74. <https://doi.org/10.1002/pon.4457>
- Toff, B., & Kalogeropoulos, A. (2020). All the news that's fit to ignore: How the information environment does not lead to news avoidance. *Public Opinion Quarterly*, 84(S1), 366-390. <https://doi.org/10.1093/poq/nfaa016>

- Torre, L. A., Islami, F., Siegel, R. L., Ward, E. M. ve Jemal, A. (2017). Global cancer in women: Burden and trends. *Cancer Epidemiology, Biomarkers & Prevention*, 26(4), 444-457. <https://doi.org/10.1158/1055-9965.EPI-16-0858>
- Utma, S. (2017). Sağlık haberciliği ve medyadaki sağlık haberlerini “doğru” okumak. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 4(57), 597-605. <https://doi.org/10.9761/JASSS7072>
- Wilson, C. M., McGuire, D. B., Rodgers, B. L., Elswick, R. K. ve Temkin, S. M. (2021). Body image, sexuality, and sexual functioning in women with gynecologic cancer: An integrative review of the literature and implications for research. *Cancer Nursing*, 44(5), E252-E286. <https://doi.org/10.1097/NCC.0000000000000818>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, B. (2013). Sağlık endüstrisinin yeniden üretimi: Sağlık gazeteciliği. Ç. Şebnem (Ed.), *Şövalyelik mesleği gazeteciliğin uzmanlık alanları* içinde (s. 379-438). Literatürk.
- Yılmaz, B., Hat, B. N., Yürekli, Y. ve Oskay, Ü. (2021). Genç erişkinlerin Human Papilloma Virüs (HPV) ve HPV aşısına ilişkin bilgi ve görüşleri: Kesitsel bir çalışma. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(2), 138-148. <https://doi.org/10.30934/kusbed.874847>
- Zhang, S., Xu, H., Zhang, L. ve Qiao, Y. (2020). Cervical cancer: Epidemiology, risk factors and screening. *Chinese Journal of Cancer Research*, 32(6), 720-728. <https://doi.org/10.21147/j.issn.1000-9604.2020.06.05>

Katkı Oranı Beyanı

Yazarlar makaleye %50 oranda katkı sunmuşlardır.

Çatışma Beyanı

Makalenin yazarları, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Destek ve Teşekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.